

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки
№ _____

Звіт
про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу
дослідно-експериментальної роботи за темою «Формування партнерських
відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня» на базі
комунального закладу «Дніпрорудненська гімназія «Софія» - ЗОШ I-III
ступенів № 1» Василівської районної ради Запорізької області
за жовтень 2013 року – листопад 2014 року

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.11.2013 № 1603 «Про проведення дослідно – експериментальної роботи на базі комунального закладу «Дніпрорудненська гімназія «Софія» - ЗОШ I-III ступенів №1» проводиться дослідно-експериментальна робота за темою «Формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня».

Основними завданнями II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи визначено:

розробити теоретико-концептуальні засади, науково-методичне забезпечення дослідно-експериментальної роботи;

визначити критерії, показники та рівні сформованості партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини. Визначити психолого-педагогічний супровід експерименту: методики та описи психодіагностичного інструментарію для забезпечення діагностики сформованості соціально зрілої, компетентної зорієнтованості учнів; провести діагностику рівня педагогічної компетентності педагогічного колективу гімназії з проблеми дослідження;

організувати та провести комплексний психолого-педагогічний моніторинг впливу партнерських відносин батьків та педагогів на формування в учнів життєвих компетентностей, рівня сформованості в учнів соціальної активності та професійної зорієнтованості;

розробити проект «Формування партнерських взаємин гімназії та сім'ї» та Програму розвитку особистості гімназиста (самопізнання, самовдосконалення, самореалізація);

розробити структурно функціональну модель компетентного виміру особистісного зростання учня;

провести науково-практичний семінар «Формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засіб розвитку особистості учня».

Основними завданнями I (підготовчого) етапу експерименту визначено: вивчити та проаналізувати педагогічний досвід з проблеми дослідження; проаналізувати стан ресурсного забезпечення навчального закладу та підготувати відповідну матеріальну базу для здійснення дослідно-експериментальної роботи;

створити інформаційну базу даних з проблеми формування партнерських відносин батьків і вчителів;

забезпечити організаційні, нормативно-правові та соціально-психологічні умови для здійснення експериментальної діяльності;

підготувати педагогічний колектив до експериментальної роботи;

провести діагностику інноваційної компетентності педагогів навчального закладу та їх готовності до дослідно – експериментальної роботи;

визначити та уточнити функціональні обов'язки членів педагогічного колективу та батьків учнів, представників місцевої громади щодо вирішення завдань експерименту;

запровадити ефективні методи стимулювання педагогічного колективу до експериментальної діяльності;

сформувати творчі групи вчителів з теми дослідження;

організувати роботу консультпункту (для учнів, батьків, учителів);

визначити критерії ефективності формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засобу розвитку особистості учнів у гімназії.

Згідно з Програмою дослідно-експериментальної роботи протягом етапу вивчено діючі нормативно-правові документи, які визначають стратегії розвитку вітчизняної освіти та регулюють інноваційну політику в галузі освіти України: Конституція України Державна цільова соціальна програма підтримки сім'ї до 2016 року; Конвенція про права дитини (Ратифікована Постановою Верховної Ради від 27.02.1991 р.), Закон України «Про охорону дитинства» (від 26.04.2001 р.); Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»(від 15.11.2001 р.),Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»; Державна національна програма «Діти України»; Закон України «Про виховання дітей та молоді»; Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні; «Положення про середній загальноосвітній навчальний заклад»; Сімейний Кодекс України.

Важливим джерелом дослідно-експериментальної роботи є вивчення та аналіз наукових підходів, педагогічного досвіду з проблеми дослідно-експериментальної роботи.

З метою реалізації даного завдання протягом I (підготовчого) етапу здійснювалося визначення термінології, обґрунтування та популяризація проблеми, над упровадженням якої працює педагогічний колектив.

Досліджено висвітлення проблеми формування партнерських відносин батьків і вчителів у вітчизняній та європейській науці та практиці. Проаналізовано науково-методичну літературу, в якій розглядаються проблеми оновлення шкільної освіти у контексті євроінтеграції, питання організації та проведення дослідно-експериментальної роботи. Значну увагу педагогічним колективом навчального закладу було приділено ознайомленню з працями вчених, які досліджували положення психолога - педагогічної науки про соціальну сутність виховання (І. Бех, Л. Виготський, І. Кон), про дитину як об'єкт і суб'єкт виховання (Л. Артемова, Я. Коломінський, В. Петровський, Ю. Приходько), про виховний вплив сім'ї (Ю. Азаров, С. Русова, М. Стельмахович, В. Сухомлинський), про процес взаємодії батьків і дітей (А. Адлер, Е. Берн, Т. Гордон, К. Хорні) та інші

Результатом такої роботи стало створення інформаційної бази даних за темою педагогічного експерименту та підготовка методичних рекомендацій щодо впровадження теми дослідження в навчально-виховний процес (міжпредметні зв'язки на уроках, виховні бесіди, тренінги для старшокласників та педагогів з проблем формування партнерських відносин батьків і вчителів та розвитку особистості учня) і готовності вчителя до експериментальної діяльності. Основу методичних рекомендацій складають характеристики основних методів дослідно-експериментальної діяльності та критерії готовності вчителя до такої праці. Створено тезаурус основних понять щодо формування партнерських відносин батьків і вчителів та розвитку особистості учня та ознайомлено з ним педагогічний колектив.

Значна увага на даному етапі педагогічного експерименту була приділена вивченню практичного досвіду щодо формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня. Так, вивчено досвід роботи організації роботи з батьками Харківської спеціалізованої школи № 85, Миколаївських гімназії №4, ЗОШ № 44; Київської ЗОШ № 200 тощо (за публікаціями в педагогічній пресі та інтернет - матеріалами).

Для упровадження результатів вивчення передового педагогічного досвіду з теми дослідно-експериментальної роботи створено 4 циклові комісії вчителів - експериментаторів та батьків (за згодою) з реалізації проєктів «Щаслива родина», «Обдарованість», «Громадянське виховання», «Здорова родина - здорова дитина») у складі досвідчених, творчих педагогічних працівників.

Функціональні обов'язки членів колективу щодо вирішення завдань експерименту визначено відповідно до структури організації дослідно-експериментальної роботи в навчальному закладі. Згідно з таким поділом поставлено завдання та визначено обов'язки кожного члена циклової комісії на основі розроблених положень про творчу групу в системі науково-методичної роботи педагогічних працівників гімназії.

Керівництво дослідно-експериментальною роботою здійснюється науково-методичною радою, до складу якої входять директор, заступники директора, керівники методичних комісій, циклових комісій, науковий керівник дослідно-експериментальної роботи, наукові консультанти, соціальний педагог,

практичний психолог, голова ради гімназії.

З метою вивчення та експертної перевірки стану наявних ресурсів і можливостей діяльності гімназії як експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня підібрано діагностичний інструментарій та проведено діагностику щодо визначення рівня готовності педагогів, учнів, батьків до участі в дослідно - експериментальній роботі.

Здійснено діагностування членів педагогічного колективу (діагностування рівня емоційного вигорання за методикою В. Бойка та готовності вчителя до інновацій; вивчення стосунків «учень - викладач» за методикою Ханіна - Стамбулова).

Діагностика виховного потенціалу сім'ї проведена за методикою «Аналіз сімейних взаємин» (АСВ) Е. Ейдемільера, В. Юстицького для з'ясування особливостей відносин батьків з дитиною, задоволення її потреб, рівня й адекватності вимог до неї. Задоволення навчально - виховним процесом батьків визначено за допомогою анкет «Вивчення характеру стосунків між педагогами та батьками», «Громадська оцінка і підтримка навчального закладу батьками», «Школа очима батьків».

Діагностичний інструментарій для учнів (анкети «Моє життя в сім'ї та школі», «Моя школа») допоміг з'ясувати атмосферу, в якій перебувають учні в сім'ї та гімназії.

У ході аналізу кадрових умов експерименту на I етапі було з'ясовано, що педагогічний колектив в основному готовий до здійснення інноваційної діяльності. Педагогічні працівники володіють інноваційними педагогічними технологіями, здатні акумулювати, використовувати досвід вчителів, володіють методами педагогічного дослідження, здатні до перебудови діяльності, до співпраці. На високому та достатньому рівнях знаходиться графік на фрагментах «креативність» та «професійні здібності».

З учасниками навчально-виховного процесу було проведено анкетування з метою виявлення: сім'я чи навчальний заклад має визначальний вплив на виховання особистості дитини.

Проведене діагностичне дослідження виявило, що серед 856 учнів гімназії 81% виховуються у повних сім'ях, 19% виховуються в сім'ях, де є один із батьків. У гімназії навчається 15 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 16 дітей - інвалідів. 49 дітей (6% від загальної кількості) з сімей, де батьки розлучені, 54 дітей (7%) виховуються в сім'ях, де один із батьків перебуває за кордоном або в іншому місті на заробітках.

За складом переважають сім'ї, де є 2 дітей (з таких сімей 59% учнів гімназії), 35% учнів єдина дитина в сім'ї, 6% - виховуються в багатодітних сім'ях.

Аналіз соціальної активності учнів та їх батьків (на основі аналізу активності участі учнів та їх батьків у справах гімназії), проведення анкетування практичним психологом закладу дало змогу визначити, що 67% учнів і їх батьків готові до включення в дослідно-експериментальну діяльність.

За результатами діагностики було організовано відповідну роботу з педагогічними працівниками навчального закладу. Проведено систему заходів з

основних питань педагогічного експерименту:

педагогічні ради: «Про забезпечення участі КЗ «Дніпрорудненська гімназія «Софія» -ЗОШ I-III ступенів №1» у дослідно-експериментальній роботі всеукраїнського рівня за темою «Формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня» (25.12.2013 р.), «Профільне навчання: складові вибору» (25.12.2013 р.), «Інтеграція потенціалу сім'ї та гімназії в навчання і розвиток дитини» (09.04.2014 р.);

організаційна нарада дирекції гімназії за участю членів ради гімназії (обговорено специфіку діяльності гімназії в умовах дослідно-експериментальної роботи) 25.11.2013 р.;

організаційні наради керівників методичних комісій педагогічних працівників 29.11. 2013 р.;

науково-методичні консультації з представниками Міністерства освіти і науки України; Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Запорізької ОДА, відділу освіти Василівської районної ради Запорізької області, Василівської районної державної адміністрації Запорізької області; комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»; Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України; з керівниками загальноосвітніх навчальних закладів, які проводять дослідно-експериментальну роботу, пов'язану з темою експерименту;

науково-теоретичний семінар «Класний керівник і батьки: забезпечення партнерства і співпраці» (березень 2014 р.);

розпочато роботу консультпункту «Батьківська світлиця (березень 2014 р.) для вчителів, вихователів ГПД, класних керівників щодо організації навчально-виховної діяльності в умовах діючого експерименту;

проведено декади педагогічної майстерності класних керівників, вихователів ГПД на тему «Учитель-учні-батьки: шляхи розвитку демократичного та гуманного стилю стосунків» (лютий 2014 р.), вчителів – предметників – «Навчальна та міжособистісна взаємодія педагогів та учнів» (березень 2014 р.);

проведена спільно з науковцями Київського університету імені Бориса Грінченка науково - практичний семінар «Особливості формування партнерських відносин батьків і вчителів за сучасних умов» (11.04.2014 р.);

засідання ради гімназії (розглянуто питання про участь гімназії у дослідно-експериментальній роботі всеукраїнського рівня) (грудень 2013 р.)

загальні збори учасників навчально – виховного процесу (вирішено питання про широку підтримку експерименту всіма членами колективу та важливості його результатів не тільки для навчального закладу, а й для всіх загальноосвітніх навчальних закладів України (10.06.2014 р.).

Необхідною умовою ефективної реалізації дослідно-експериментальної діяльності є навчально-методичне забезпечення процесу навчання. На I етапі дослідно-експериментальної роботи опрацьовано комплекс навчальних програм сімейного виховання «Сімейні цінності» для 8 – 9 класів та розпочато навчання за даним курсом.

З метою більш ефективного процесу реалізації сучасних завдань навчально-виховної діяльності здійснюється оновлення матеріально-технічної бази гімназії.

Визначено орієнтовні критерії ефективності формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засобу розвитку особистості учня (при врахуванні виховних ресурсів сім'ї):

- задоволеність навчально - виховним процесом;
- активність батьків у навчально-виховному процесі закладу;
- задоволеність батьків результатами спільної діяльності з учителями;
- ступінь участі батьків в управлінні навчальним закладом;
- єдність педагогів, батьків, самих учнів у поглядах та позиціях щодо вибору профілю навчання та визначення шляхів його реалізації;
- вплив співробітництва гімназії і сім'ї на усвідомлений вибір учнями профілю навчання та вибору успішної професії.

Працюючи над темою дослідження, педагогічний колектив звертає увагу на проміжні результати діяльності: постійна участь учнів та батьків, членів родин у проведенні свят, виховних годин, занять у гуртках, у конкурсах-захистах науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України тощо.

На II (концептуально-діагностичному) етапі дослідно-експериментальної роботи планується:

- розробити теоретико-концептуальні засади, науково-методичне забезпечення дослідно-експериментальної роботи;

- визначити критерії, показники та рівні сформованості партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини. Визначити психолого-педагогічний супровід експерименту: методики та описи психодіагностичного інструментарію для забезпечення діагностики сформованості соціально зрілої, компетентнішої зорієнтованості учнів; провести діагностику рівня педагогічної компетентності педагогічного колективу гімназії з проблеми дослідження;

- організувати та провести комплексний психолого-педагогічний моніторинг впливу партнерських відносин батьків та педагогів на формування в учнів життєвих компетентностей, рівня сформованості в учнів соціальної активності та професійної зорієнтованості;

- розробити проект «Формування партнерських взаємин гімназії та сім'ї» та Програму розвитку особистості гімназиста (самопізнання, самовдосконалення, самореалізація);

- розробити структурно функціональну модель компетентнісного виміру особистісного зростання учня;

- провести науково-практичний семінар «Формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засіб розвитку особистості учня»;

- підготувати звіт за підсумками II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи.

Науковий керівник

Н. А. Побірченко

Директор КЗ «Дніпрорудненська гімназія
«Софія» -ЗОШ I-III ступенів №1»

В. Д. Пилипенко

Координатор

Г. Е. Самойленко